

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentský

Autorka práce: Adéla Studená

Název práce: Pěstounství na hranici péče a práce a jeho genderové aspekty

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Lukáš Senft

Navržené hodnocení: A

Předložená práce vyniká formální a stylisticky nadprůměrnou úrovní. Autorka prokazuje, že je schopna srozumitelně předkládat vlastní teze i shrnutí odborné literatury, aniž by se dopouštěla reduktivních zjednodušení. Přehledně vymezuje pole svého výzkumu, konkrétně specifickou pozici pěstounské péče, a to na hranici mezi běžným pojetím péče a pojetím práce. Výzkumný zájem autorky spočívá v tom, jak se konkrétní pěstouni pohybují v tomto hraničním prostoru a jak je jejich pozice konstituována prostřednictvím genderových rolí. Argumentační linie, která spočívá především na kvalitativním výzkumu a jeho navázání na domácí i zahraniční odbornou debatu, je vystavěna přesvědčivě a logicky.

Po shrnutí dosavadního sociologického poznání daného terénu autorka představuje svou metodologii, jejíž popis je detailní a transparentní a která zahrnuje i zohlednění etické roviny výzkumu, mj. důslednou anonymizaci respondentů. Text informovaného souhlasu a otázky výzkumných rozhovorů tvoří přílohy bakalářské práce, což doplňuje transparentní povahu provedeného výzkumu. Analytická část se věnuje datům vzešlých z pořizovaných interview, přičemž se autorka věnuje především tomu, jak se genderové aspekty projevují v biografích pěstounů, a tomu, jak finanční aspekty formují pěstounství. Autorka přitom udržuje pozornost na ústřední výzkumné otázce, tedy pěstounství na hranici mezi prací a péčí, předložený a analyzovaný materiál vybírá z těch částí rozhovorů, které se hlavního tématu dotýkají, přestože se – vzhledem k předloženým výzkumným otázkám – vytvořená data pravděpodobně dotýkala vícero oblastí.

Text práce prokazuje, že se autorka orientuje v relevantní literatuře, přičemž nevyužívá pouze očekávatelné zdroje české provenience (např. publikace Zdeňka Matejčka), ale zapojuje rovněž české sociálně-vědní studie a cizojazyčné odborné texty, skrze něž zapojuje svůj výzkum do souvislosti se zahraniční debatou týkající se dané oblasti. Rád bych vyzdvihl nejenom využití statistických dat (např. ze studie Marty Vohlídalové „Muži, ženy a neplacená práce v domácnosti v číslech“), ale i poučené využití teoretických prací, které se zabývají feministickou teorií péče, případně propojením problematiky péče s dynamikou tržní ekonomiky (např. na stranách 10 a 34). Za zmínění stojí i to, že autorka prokazuje „hraniční“ pozici pěstounské péče nejenom v rámci sociálních praxí a veřejného mínění, ale tuto liminální nejasnost detekuje a vykazuje také v českém legislativním rámci (s. 4 až 5).

Autorka svou práci vytváří z dat, jejichž výběr pro následnou analýzu je pečlivý a koncentrovaný vzhledem k ústřední výzkumné otázce. Struktura použitých dat je navíc zpřehledněna díky rozdělení analýzy do dvou zmíněných rovin (genderové aspekty pěstounství a finanční rovina pěstounské praxe). Sedm výzkumných rozhovorů s osmi respondenty bylo pořizeno po kontaktování pěstounů z tematicky zaměřené skupiny na sociální síti. Autorka otevřeně přiznává možný vliv tohoto výběru na výsledná zjištění (tendence respondentek k profesionalizaci péči i

mimo vlastní domov může souviset s jejich nadprůměrně aktivním zájmem o danou činnost, což se projevuje i v jejich zapojení do zmíněné skupiny, a tato motivace nemusí nutně představovat obecné tendence). Použitá data jsou v některých pasážích relevantně propojena s teoretickými zdroji, což kvalitativně vytvořená data dobře kontextualizuje v sociálně-vědní diskuzi (např. strany 27 až 28). Konkrétně zacílené otázky a využití relevantní odborné literatury umožňují, aby závěrečná shrnutí a argumentace byly formulovány s ohledem na související teoretickou terminologii a byly navíc podloženy konkrétními daty.

V některých pasážích by bylo vhodné výrazněji a přehledněji zdůraznit, odkud jsou čerpány informace (např. na s. 5 není jasné, z jakého zdroje jsou citovány údaje v posledních dvou odstavcích, které se týkají finančního ohodnocení pěstounů, resp. zda se jedná o tentýž zdroj, který je zmíněn v předchozím odstavci). Pro přehlednější práci se zdroji by bylo dobré rovněž použitou literaturu citovat hned při prvním využití: např. v Úvodu je zmíněno, že péče je „činnost, jejíž hodnota a význam pro společnost jsou všeobecně nedocenené“ (s. 2), což může působit jako zobecněné tvrzení bez jasně podloženého zdroje. K této tezi ovšem autorka připojuje o několik stran později patřičný zdroj (s. 7). Nejedná se tedy v žádném případě o chybnou či nedostatečnou práci se zdroji, pouze by na několika místech bylo dobré zdroje důrazněji zmínit a umístit je hned při první zmínce citovaného údaje. Výtka se tedy netýká obecně způsobu, jakým je v práci citováno – používání zdrojů je totiž celkově přehledné a tvrzení autorky lze jasně odlišit od tvrzení převzatých.

Vynikající je formální a stylistická úroveň, ocenění si zaslouží formulační obratnost. Pouze na několika místech lze nalézt drobné překlapy a občas vynechanou tečku na konci řádku uvnitř seznamu použité literatury. Formálně by bylo možné zapracovat na prepisech výzkumných rozhovorů, konkrétně zvážit, zda je nutné pracovat s doslovnými transkripcemi včetně využívání výplňkových slov i na konci citované věty. Mírná redukce této složky na vhodných místech by mohla podpořit jasnější vyznění hlavního sdělení citovaných vět. Jedná se ovšem spíše o impuls k promyšlení do budoucna, pečlivost a vysoká kvalita formálního zpracování a jazykové složky je výrazným pozitivem předložené práce.

K debatě při obhajobě práce navrhuji následující dvě otázky:

- 1) Jaký typ dat by mohlo přinést zúčastněné pozorování v tematicky relevantním terénu a jakým způsobem by mohl být zvolen výzkumný design takového zúčastněného pozorování?
- 2) Vyplynuly z výzkumu nějaké specifické aspekty toho, jakou pozici má pěstounské péče v rámci české společnosti v porovnání s výzkumy ze zahraničí, nebo se jedná o situaci sdílenou napříč tržními ekonomikami evropského a amerického prostředí?

Celkové hodnocení práce: **A**

Datum: 25. 5. 2021

Podpis: